

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Казбек Коков къауум инсанны айтханларына тынгылазганды, къуллукъчулазгъа тийишли буйрукъла бергенди

Тюне КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Россей Федерацияны Президентини Къабарты-Малкъар Республикада Приёмныйинде республикада жашагъанланы бир къаууму бла тубешип, аланы тилеклерине бла тарыгы-уларына тынгылазганды. Жарсыулары асламысы уа къыйын жашау болумгъа тышгенлеге, кеп сабийли ююрлеге, саусуз адамлазгъа, фатар къытлыкъ сынагъанлазгъа болушлукъ кереклиси бла байламлы эдиле.

Тубешиуден сора Казбек Коков толтуруучу власть органлазгъа тийишли буйрукъла бергенди, бир-бир жумушлары уа кеси контрольгъа алгъанды.

Россей Федерацияны Президентини Приёмныйинде тубешиуге КъМР-де баш федерал инспектор **Тимур Маков** да къатышханды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасарыны юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны **УКАЗЫ**

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **ГОВОРОВ Сергей Анатольевични** Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасарына салыргъа.

2.Бу Указ анга къол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

К.КОКОВ

Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №101-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасарыны юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны **УКАЗЫ**

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **КЕРЕФОВ Мурат Анатольевични** Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасарына салыргъа.

2.Бу Указ анга къол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

К.КОКОВ

Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №102-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасарыны юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны **УКАЗЫ**

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **ХУБИЕВ Марат Башировични** Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасарына салыргъа.

2.Бу Указ анга къол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

К.КОКОВ

Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №103-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасарыны юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны **УКАЗЫ**

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **КУНИЖЕВ Муаед Ахъедовични** Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасарына салыргъа.

2.Бу Указ анга къол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

К.КОКОВ

Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №104-УГ

Къуллукъгъа салыуу юсюнден указланы къалгъаны 2-чи бетде басмаланады.

Къууанчлы иш

Ёксюзлеге - тынгылы фатарла

Прохладна районда жашагъан оналты ююр бу кюнде жангы фатарла къоллу болгъандыла. Ачхычланы алазгъа

районну башчысы Андрей Журавлёв, Прохладный шахар округну администрациясыны таматасы Игорь Тараев, КъМР-

ни жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлуюно ишлери жаны бла министрине орунбасарыны къуллугъун толтургъан Мокъаланы Ачемез тутдургъандыла, деп билдиргенди муниципалитетни администрациясындан.

Кеп фатарлы юй «Къабарты-Малкъар Республикада ёксюз сабийлени 2013-2020 жыллада жашау журтла бла жалчытыу» деген программа бла ишленгенди. Ачхычла да тийишли ююрлеге берилгенди. Игорь Тараев айтханнга кере, жууукъ кезиуде ол тийреде ясли ишленирди, келир жыл а спорт бла кюреширча майданчыкъ къураллыкъды.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Жазылыу – 2020

«Заман» газетни – хар таулу юйюрге

Хурметли жамауат!

Сиз ана тилигизни сюе эсегиз;
- сиз ёз халкъыгъызны адамы болгъанын дайым сезгенлей турургъа кюсей эсегиз;

- сиз малкъарлыланы тарыхларыны, культураларыны, адетлерини, аланы бююннгю жашауларыны, жеттишимлерини эмда проблемаларыны юсюнден кёбюрек билирге итине эсегиз, «Заман» газетге жазылыгъыз. Аны бетлеринде кеп сейирлик материалла табарыкъсыз, ол хар юйюрге керек болгъанына тюшюнюркюсюз.

Бизни индексбиз - 51532

Къабарты-Малкъар Республиканы урунуу эмда социал кьоруулау министрине юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **АШХОТОВ Ислам Аслановични** жашы Алимни Къабарты-Малкъар Республиканы урунуу эмда социал кьоруулау министрине салыргъа.

2. Бу Указ анга кьол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**
Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №105-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы цифралы айныуу министрине юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **АШХОТОВ Ислам Аслановични** Къабарты-Малкъар Республиканы цифралы айныуу министрине салыргъа.

2. Бу Указ анга кьол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**
Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №106-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы транспорт эмда жол мюлк министрине юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **ДЫШЕКОВ Аслан Заурбековични** Къабарты-Малкъар Республиканы транспорт эмда жол мюлк министрине салыргъа.

2. Бу Указ анга кьол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**
Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №107-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы саулу къакълау министрине юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **КАЛИБАТОВ Рустам Михайловични** Къабарты-Малкъар Республиканы саулу къакълау министрине салыргъа.

2. Бу Указ анга кьол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**
Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №108-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы эл мюлк министрине юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **СИЖАЖЕВ Хасан Лабидовични** Къабарты-Малкъар Республиканы эл мюлк министрине салыргъа.

2. Бу Указ анга кьол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**
Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №109-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы жер эмда ырысхы бла байламлы министрине юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **ТОХОВ Аслан Долатиевични** Къабарты-Малкъар Республиканы жер эмда ырысхы бла байламлы министрине салыргъа.

2. Бу Указ анга кьол салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**
Нальчик шахар, 2019 жылны 15 ноябри, №110-УГ

Сый бериву

Жерлешибизни аты бла майдал тохташдыргъандыла

Дагъыстанны Жазычуларыны союзу эмда Кавказны жазычуларыны клубуна ол республикадагы бѐлюмю бизни жерлешибиз, белгили халкъ поэт Гуртуланы Салихни аты бла литература сауыга тохташдыргъандыла. Ол майдал бла бирге назму, хапар, роман жазыуда айырмалы болганлагъа берилликди.

Сауыганы биринчи лауреатларыны атлары 28 ноябрьде Дагъыстанны Махачкъала шахарында къууанчлы жыйылууда белгили боллукъду.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СУРАТДА: поэтни аты бла бериллик сауыга.

Суратны автор алганды.

СЮЗЮЮ

Врачла жетерча онгла къураргъа кереклисин дурус кѐргендиле

Кѐп болмай КъМР-ни саулу къакълау министрине къуллугъун толтурган Марат Хубиев «Земский доктор» кырал программаны жашауда бардыруу бла байламлы районланы ара бѐльницаларыны баш врачлары бла кенгеш ѳтдюргенди, деп билдириледи КъМР-ни Саулу къакълау министрствосуну пресс-службасындан.

Жылны аллында районланы стационарларында торлю-торлю усталыкъла бла байламлы 91 врач керек болгъаны тохташдырылган эди. Бююнюлкде «Земский доктор» кырал программаны хайыры бла аланы бир къауумунда 44 врач урунады. Программаны магъанасы элени медицина специалистле бла

жалчытыргъады. Алай бла быйыл иш тапханланы арасында - участковый терапевтле, педиатрла, инфекционистле, анестезиолог-реаниматологла, терк болушлукъ берген службаны врачлары, акушер-гинекологла, психолог-наркологла, хирургла, эндокринологла, рентгенологла, неврологла да бардыла.

- Баш врачла кеслерине специализирлени дайым чакъыргъа, районну администрациясына, депутатларына, жамауат организацияларына эм адамларына да билдирирге керекдиле алагъа ахшы онгла къураргъа да тийишлиди, - деп чертгенди Марат Хубиев.

Министерствону кадрла жаны бла

бѐлюмюно таматасы Анара Каскулова уа жаш докторла ишге орналыр ючюн Минздравха заявка берирге неда баш врачланы кеслерине тюберге кереклисин айтханды. Ол санда муниципалитетни администарцианы себеплиги бла ишлеген кезиулеринде ала жашау журт бла жалчытылынырча да мадар этиллигин билдиргенди. Кенгешни ахырында Марат Баширович Черек, Бахсан, Терк, Чегем районлада «Земский доктор» программа жетишимли бардырылганын белгилегенди. Элбрус, Прохладна, Май, Зольск районланы баш врачлары а бу жаны бла тирирек болургъа чакъыргъанды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Кенгеш

Элдеде болумну юсюнден сѐлешингенди

Кѐп болмай Чегем районну администрациясыны башчысыны къуллугъун толтурган Юрий Борсов элдеде болумну игилендириуге эм социал жаны бла айнытыугъа атап кенгеш бардыргъанды, деп билдириледи муниципалитетни пресс-службасындан.

Жыйылууда торлю-торлю магъаналы соруула сюзюлгендиле. Ол санда Чегем шахарны, Экинчи Чегемни, Шалушканы, Яникойну, Лячинкъаяны эм Нартанны таза суу бла жалчытырча алты скважина ишленириги айтылганды. Дагъыда жууукъ заманда Лячинкъаяда бла Нартанда сабий садланы къурулушу башланырыгъы билдирилгенди. Андан сора да, льготалары болганланы жашау журтла салырга жерле бла жалчытыу, Чегем чучурланы тийресин тапландыруу, Чегемде бла Лячинкъаяда багуш тебелени къурутуу, районда зыбыр къалган-къул-

гъанланы жыярча мадарла къурау, арендаторладан ортакъгъа берилген жерле ючюн телеулены толусунлай жыйуу дегенча эмда башха проблемалагъа къаралганды.

Тюбешиуно ахырында кѐтюрюлген вопросла бла байламлы тийишли эсгертиуге да этилгендиле.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Төгөрек стол

КЪМКЪАУ-ну Экономика эм управление факультетинде, Экономистни кюнүне атап, бу кюнледе «Жаш тёлүно жетишимли социализациясы эмда регионну экономикасы бийик квалификациялы ишчиле бла жалчытуу» деген темагъа «төгөрек стол» бардырылганды. Анга профессор Нодари Модебадзе, доцент Созайланы Танзиля, преподавательле, студентле,

Окьюучуланы, специалистлени да бирикдирген кюн

талай школну келечилери кыатышхандыла. Чакъырылган экспертлени санында КЪМР-ни Экономиканы айнытуу министерствосуну келечиси Фатимат Абазова, Россельхозбанкни гитче эмда орта бизнес бла

ишлеу бёлюмюно таматасы Залим Алоков, предпринимательствогъа себеплик этиу араны таматасы Залим Кайсинов, «МСП БАНК» акционер обществону КЪМР-де келечиси Байсултанлы Асхат, «Эрпак» компанияны

башчысы Хусейн Эркенов, Нальчикни адамланы иш бла жалчытуучу арасыны башчысы орунбасары Биттийланы Сафият эм башхала бар эдиле, деп билдиргендиле вузну пресс-службасындан.

Жыйылыуда сёз орта школада окъугъанланы араларында профориентация ишни бардыруну, аланы экономика усталыкыгъа юйренирге кёллендириуну юсюнден барганды. Иш бла жалчытуучуланы уа университетни тауусханланы кыагытлары бла шагърейленирге онглагы болганды.

Баш тема бла байламлы вузну проректорлары Анзор Езаов бла Рустам Абдулхаликов, факультетни деканы Николай Коков эм башхала сёлешгендиле. Студентлени кыаууму уа презентацияларын көргюзтгендиле.

«Төгөрек столну» кезиунде школчуладан кыуралган беш кыауумну арасында бизнесквест да бардырылганды. Анда жаш тёлүно терк сагыш эте эмда тийишли амал таба билгенлерин, билмилерин көргюзтгенлери ючюн дипломла эм грамотала бла сауыгъалангандыла.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Профессионалла

Жетишимлилик алгъа талпынганнга келеди

Кёп болмай Москвада Илмуизлем ядерный университетни (НИЯУ) биомедицинаны инженер-физика институтуну таматасыны орунбасары Сергей Климентов Къабарты-Малкъар кырал университетни ректору Юрий Альгудова медицина физикадан бакалаврланы тынгылы хазырлагъанлары ючюн ыразылыкъ письмо жибергенди. Аны сылтау уа - КЪМКЪУ-ну физикадан бла математикадан бакалавриатыны выпускниги Эфендиланы Къанаматны окъууда, иште да кесин энчи көргюзте келгени болганды. Ол буруннгу жыл теория, практика жаны бла да ахшы билимин көргюзтуп, конкурс бла НИЯУ-ну магистратурасына киргенди.

«Эфендиланы Къанамат магистратурада окъугъан кезиунде «Биомедицина нанотехнологияла» программаны сайлап, аны ахшы билгенин көргюзтгенди. Ол санда илмуизлем ишлеге да тири кыатышханды. Биринчи курсдан башлап грант алырча ишлени хазырлап юрешгенди. «УМНИК» жаш тёлү илму-иннова-

ция конкурсда хорлагъанды, илму изданиялада бир кыауум иши да басмаланганды, практика жанын айтханда да, медицина физикагъа магъаналы кыошумчулугу барды. Быйыл июнь айда магистер диссертациясына жетишимли кыоруулагъандан сора, анга аспирантурагъа кирирге рекомендация берилгенди.

КЪМКЪУ бла НИЯУ МИФИ байламлыкъда ишлей келгенди эки жыйырма жыл чакълы болады. Мындан арысында да аны айнытырга таукелбиз. Сиз бийик технология, производство эм медицина

бёлюмлеге ахшы специалистлени хазырлап бизни кыуундыра турлугуугъа да бек ышанабыз», - деп жазылады письмода.

Бусагъатда Эфенди улу аспирантурада «Физика бла астрономия» бёлюмде «Лазер физика» жаны бла окъуй турады. Аны бла бирге кыйын аурууланы диагностикасы эм багыту амалларын излеу бла да кюрешеди.

- Жашауда жерими табалгъаныма бек ыразыма. Школдан сора окъурга КЪМКЪУ-ну физика факультетине киргеними магъаналы атламгъа санайма. Анда манга медицина физикадан билимин мурдору салынганды. Мен келир заманда не бла кюреширимге да тыюунгенме. Анга уа преподавательле да болушхандыла. Мен юм этгенден, адам жетишимли болургъа сюе эсе, тохтап кыалмай, кыоркымай, дайым жангы ачылыулагъа итингенлей турургъа керекди», - дейди Къанамат.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Форум

Баш ниет - төгерегинде дунияны тюрленирин сюе эсенг, кесингден башла

Бу кюнледе Пермде добровлецлени халкъла аралы форуму ётгенди. Аны крайны правительствосу, анда бу кымылдауну айнытууну арасы, «Шуёлукуну дефтери» миллет ассоциация кыурагъандыла. Ишине уа регион, федерал эмда халкъла аралы даражалы жетмиш эксперт кыатышхандыла. Къабарты-Малкъардан а «Къатындагынгъа болуш» сабий-жаш тёлү жамауат организацияны таматасы Алим Сижажев барганды.

Ол билдиргенича, форумгъа алгышлау письмосун Россейни тыш кыралла бла ишлерини министри Сергей Лавров, РФ-ни культура министри Владимир Мединский да ийгендиле. Ала бу жыйылуу волонтер кымылдауну бютюн кенг жайыуугъа эм айнытуугъа улуу себеплик этеригине ышанганларын билдиргендиле.

Форумну темалары кёп тюрлю эдиле: «Добровлечествону инфраструктурасын айнытуу», «Насийхатчылыкъ эмда жаш тёлүно кеси ыразылыгы бла жандауурлукъ ишге кыатышыуу», «Инклюзив волонтерлукъ», «Социал предпринимательство», «Кюмош волонтерлукъ», «Халкъла аралы бирге ишлеуну айнытуу» эм башхала. Анга кыатышхала россейли эм тыш кыраллы экспертлени сейирлик социал технологиялары бла шагърейленгендиле. Адамланы волонтерлукъ кымылдауугъа кылай кыошаргъа эмда ол ишге аланы сейирлерин кылай кыозгъаргъа боллугъуна юйренгендиле. Социал жангычылыкъланы юсюнден экспертледен кёп магъаналы шартла эшитгендиле.

-Бу кёп затха юйретген майдан болгъанына тыюунгенме. Аны баш магъанасы - төгерегинде дунияны алышындырыр ючюн, бек алгъа кесинг тюрленип башла. Мында россейли эмда дуния экспертлени сынаулары эм жангычылыкълары бла шагърейленирге, законлагъа тюрлениуле кийириу жаны

бла башламчылыкъла этерге да онг барды, -дегенди Алим Сижажев.

Ол билдиргенича, форумгъа кыатышхалагъа деп «Социал жангычылыкъланы лабораториясы» да ачылган эди. Анда көргюзтюлген бек иги проектлени араларында

«Къатындагынгъа болуш» деген жамауат организацияны «Насып таула артында туююлду» деген проекти да бар эди. Ол президент грантха тийишли болганды. Аны автору Алим Сижажевди. Ол саулукулу жашау хал бардыруугъа эмда жауу туризмни айнытуугъа бурулду. Анда дагында Чирик кёлню, Черем чучурланы, Минги тауну, республикабызны башха айтат жерлерини юслеринден хапарланады.

-Кёрмочююз барыны да сейирлерин кыозгъагъанды, кёпле танышыргъа сюйгендиле республикабыз бла. Мен аланы бери да чакъыргъанма, кеслери кёрсюнле мында адамларыбызны огурлулукъларын, табийгъатыбызны ариулугун да, -дегенди Алим Сижажев.

Битеу башда айтылган затладан сора да, перымчи уста-ла жарашдыргъан кийимле да көргюзтюлгендиле. Социал магъаналы кысыха метражлы, документи фильмин халкъла аралы кинофестивалы да болганды. Кинола кеслерини төгереклеринде улуу тюрлениуле бардыргъан адамланы юслериндендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Байламлыкъла

Узакъда, жууукъда да - таксофонла

«Ростелеком» компания быйыл биринчи ноябрьден башлап таксофон бла Россейни мобиль операторларыны номерлерине эм стационар телефонлагъа да хакъсыз сёлеширге амал тапдыргъанды. Аны ючюн картала да керек туююлдуле.

Бюгюнлюкде кыраллы 131 минг чакълы шахарында бла элинде 148 минг таксофон барды. Аланы кёбюсю - беш жюзюсю - аз адам жашагъан жерледе орналадыла. Асламысында аллай участоклада связь

бла жалчытхан амалладан бири жаланда таксофонду. Полициягъа, терк медицина болушлукъ берген, ёртенни ёчюлтген службалагъа да анысы билдириу этерге онг жокъду.

- Биз хар атлам сайын адамлагъа тынч болурча онгла кыурай барабыз. Мындан арысында да аллай амалланы саны кёпден-кёп бола барлыккъды. Ол бек алгъа узакъ элдеде жашагъанланы жашауларын игилендирирге себеплик этерикди, - дегенди «Ростелекомну» президентни Михаил Осеевский.

ПОЭЗИЯ ТЮБЕШИУЛЕ

ЧЕГЕМНИ ЧУУАКЪ КЁГЮНЮ ТЮБЮНДЕ НАЗМУ БАЙРАМ

2011 жылда Эл-Тюбюнде Кьюллийланы Къайсынны арбазында «Къайсынны окъуулары» биринчи кере эшитилгендиге. Андан бери иги кесек заман ётгенди, ол ариу тюбешу а төрели болуп къалганды. Поэтни назмуларын сойгенлени, республикада жашагъанланы да эслеринде болур «Къайсыннга жюз атлам» фондну тамата-

айтханбыз. «Къайсынны окъуулары» деген сёзлени уа заман кеси туудургъанды. Бюгюн а биз ол атха юйреннгенбиз. Кюз арты келгенлей, анга хазырланып башлайбыз. Белгиленген күнледе уа, уллу поэте ыразылыгыбызны билдире, «Къайсыннга жюз атлам» атлы поэзия хунабызны туурасына жыйылабыз», – деп, сёзю КъМР-ни Альпинизм

ниягъа малкъар халкъны юсюнден билдиргенди», – деп, Абдулхалим келгенлеге саулукъ, ырахатлыкъ тилегенди.

Сергей Еремеев а – Россей аскерни офицери, назмучу, 2017 жылда 1 июльда ол башда сагъынылган байракъ бла Минги тауну батыш жанында 5642 метр бийиклиги болган төппесине чыкыгъанды. Ол жыйылганлагъа къыйын, алай а таукеллик туудургъан жолларыны юсюнден айтханды. «Ары чыкыгъанда, чууакъ эрттенде, күн чыгъа туруп, Минги тауну башында тохтап, мен дуняны уллу поэти Кьюллийланы Къайсынны «Къууанч, насып сизге, саула!» деген назмусун окъгъанма. Ол аламант алыш тизгинле, къары тау башлада жол салып, женгил аяз бла бирге уча эдиле кёкге», – деп, ана тилибизде Къайсынны «Жашил жырчыгъын», орус тилде да малкъар халкъгъа кеси атагъан назмулары окъгъанды.

Уллу поэтибизни чыгъармалары анга къалай сыйлы кёрунгенлерин, жарагъанларын, болушханларын тюбешуе Виктория Екименко да айтханды. Ол кеси да кеп жылланы ичинде Нальчикде Пионерле юйюнде студия ачып, сабийлени театр искусствогъа – артистикге, режиссёрлукъгъа юйретип тургъанды. Жыл санына, къыйналгъанына да къарамай, ол аламант тиширйу Къайсынны назмуларын къайтып-къайтып къатлагъанды.

Нальчикде назмучулары «Поэты в погонах» де-

Гергьокъланы Азнаур.

сы Тетууланы Инзрелни жашы Хадис бу проектни ол кезиуде жамауат бла бирге башлагъан жарыкъ, биригиюлюкню, келишиюлюкню кюнлери.

Сзгъан ыйык күн да Чегем аууунда Кьюллийланы Къайсынны туугъан жеринде алай тюбешу тогузунчу кере бардырылганды. Ары иги кесек адам келгенди. Жыйылыуну Тетууланы Хадис ачханды. Ол бу проектни кзуралыуну юсюнден: «Алда биз уллу поэтибизге атап, кеп кере аны туугъан кюнлеринде жыйылып, назмуларын

федерациясыны башчысы Елмезеланы Абдулхалимге ётдюргенди.

Белгили альпинист, «Къайсыннга жюз атлам» фондну байрагъын тутуп, жыйылганлагъа аны, поэтни жюз-жыллыгына атап, 2017 жылда 5 майда, онюч адам болуп, Гималайда-да Мера атлы 6500 метр бийиклиги болган тауну башына чыгъаргъанларыны юсюнден тынгылы хапар айтханды. «Алай а Къайсын бизден эсе да кючлю къачык болганды – саулай да уллу ду-

ген къауумлары барды. Аны таматасы милицияны отставкадагы полковниги Залимгери Мирзоевди. Ол белгили күн ол да бизни биргебизге болгъанды. Залимгери Умарбекович, Кьюллийланы Къайсынны Алим Кешоковха аталган назмусун окъуп: «Кёреми-сиз, Къайсын бла Алим къалай болгъандыла бир бирге. Бизни ата-бабаларыбыз да ма алай, бир бирге хурмет эте, къайгыра келгендиге. Биз да аладан юлгю алыргъа керекбиз», – дегенди эм кеси бизни акъылман поэтибизге атагъан назмусун окъгъанды.

Ташлы-Талада Культура юйю директору, «Ийнар» жыр къауумну да таматасы, КъМР-ни культурасыны сыйлы къуллукъчусу Поэзоланы Тахир, Кьюлий уллу сейирлик чыгъармачылыгы бла бизни халкъыбызны дуняда башха уллу халкъла бла тенг этгенин, ол бийиклеге чыгъаргъанын белгилеп, аны терен магъаналы назмулары,

поэмалары бизни жол нёгерибиз болгъанлай тургъанларын айтханды. Ызы бла ол аланы бир къауумун кёлден окъгъанды.

Чегемли шайырны назмуларын ол күн кепле къатлагъандыла: Шимал Кавказны искусстволарыны къырал институтуну студенти, фахмулу жаш Гергьокъланы Азнаур, шахарда биринчи номерли школну окъучусу Доттуланы Эсмира, Элбрус районну Культура юйюнде маданият бёлюмню таматасы Ёзденланы Танзила, ол юйде жыр кружоку ишин жюрютген Жаппуланы Раиса, «Синяя птица» атлы Битеурессей телевидение эришюде хорлагъан Жаппуланы Лейля эм башхала.

Улбашланы Хусей а, поэтни Огъары Малкъаргъа алмала жыйыла тургъан заманда келгенин, арта уа ол күннге атап, назму жазгъанын айтып хар замандатча, Къайсынны иги кесек чыгъармасын эшитдирип, тынгылагъ-

анланы ыразылыкъларын тапханды. Аны бла бирге ол жыйылганланы Къайсынны юсюнден хазырлап келген докладды бла шагъырей этгенди.

Ол күн ары «Къайсыннга жюз атлам» хунагъа къыйыллары кирген жашладан да бир къаууму келгендиге: предпринимательле Эндрейланы Хусей, Уяналаны Мустафа, Табаксойланы Ахия, Жангоразланы Мухаммат, Элсюерланы Камал, жырчы Бечелланы Хабаз, суратчы Байсыланы Ахмат эм башхала. Аланы хар бири да «Къайсыннга жюз атлам» хунаны сюеге къыйылларын къызгъанмагъанларын чертип, Хадис жангыдан ыразылыкъ сёзюн къатлагъанды. Къайсынны поэзиясыны жарыкъ байрамыны аламант жылыу-лугу жюреклирибизни хар заманда жарытханлай турлугу сёзюсюдо.

МУСУКАЛАНЫ
Сакинат.
Суратла **БАЙСИЛАНЫ**
Ахматныдыла.

Жамауат палата

Сынам алгъандыла, кемчиликлени кетериюню жолларын белгилегендиге

Москвада Россейни Жамауат палатасы «Сообщество» деген форумну кзурагъанды. Аны ишине федерал эм регион даражалада коммерциялы болмагъан сектор (НКО) бла бизнесни, къыралны, медианы араларында байламлыкъланы кзурау, жандауурлукъ, НКО-лагъа жангы технологияла сингдириу, граждан тириликни ёсдюрюю жаны бла баш специалистле къатышхандыла. Республиканы палатасындан ара шахаргъа Созайланы Алка бла Юлия Ордокова да баргъандыла.

Эки күнню ичинде форумчула ушакъла, тинтиуле бардыргъандыла, регион палаталаны членлери Россейни Президентини Администрациясыны башчысыны орунбасары Сергей Кириенко бла тюбешгендиге. Ала спорт организациаланы ишлерин тапландырыуну, добровольчествону айнытыуну, жамауат контроль этюде законодательствону иглендириуну, ёксюзлеге болушлукъ этиуну шёндююлю мадарларыны

юсюнден сорууланы сюзгендиге. Энци эс НКО-ланы билимли ишчиле бла жалчытуугъа берилгенди. Форумну кезиюнде граждан тириликни «Мени проектм - мени къыралыма» конкурсунда бла «Тёлюени эстафетасында» хорлагъанланы саугъалау болгъанды.

Форумну юсюнден оюмун айта, Юлия Ордокова информация кворкьюулукъланы юсюнден сессия бек сейир ётгенин билдиргенди. Бусагъ-

атдагы жашауда информацияны оцифровкасыны эселлери бек магъаналыдыла, инсан Интернетде этгени аны цифровой профиллинде кёрюзтюлюкюдо. Анга кере уа социальный рейтингни жарашдырыргъа боллукъду, алай сынам Къытайда барды. Алай профессионал информация майданда болган проблемаланы араларында уллу жерни алимлени азлыгы, юйретуу тынгылы кзуралмагъаны аладыла, ол жаны бла бусагъатдагы излемледен артха къалабыз, дегенди ол.

Андан сора уллу магъана миллетле аралы байламлыкъланы тинтиуге берилгенди. Юлия Ордокова белгилегенча, Россейде мигрантла жыйылырындан бегирек Забайкальский крайда кворкъадыла, ала анда халкъны 0,3

процентин тутадыла. Орус-лула башха миллетлени араларында чойреликле азайгъандыла, 2016 жылда ала 60 процентге жетген эселе, быйыл 44 процентге дерти тюшгендиге. Шахарда бла элдеде жашагъанланы араларында чурумла да 46-дан 27 процентге дерти азайгъандыла. Аны бла бирге уа къыралда халкъ бирликин сезгенле да кеп туйюлдоле. Сорулгъанланы 54 проценти бирлик жокъду дейдиле, 2017 жылда алай оюм этгенле 14 процентге аз эдиле.

Быллай форумлагъа къатышыу адамлагъа жамауат-политика проблемаланы юслеринден кеслерини оюмлары айтыргъа, башхаланы сагъышларын билдире онг бередиле. Ол а къыралыбызны жер-жерлеринден жашагъанлагъа бир бирлерини ахшы сынамагарын кёрюрге, аны хайырланьыргъа, байуа къыралда халкъ бирликин сезгенле да кеп туйюлдоле. Сорулгъанланы 54 проценти бирлик жокъду дейдиле, 2017 жылда алай оюм этгенле 14 процентге аз эдиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Материалны башына мен былай бошдан атамагъана. Габоланы Мусабий керти окуна аллайды. Биринчиден, аны кьолундан бир да болмагъанча сейирлик ариу алтын, кюмош затла чыгадыла. Экинчиден а, ол чомартлыгы бла атын айтдыргъанды. Жууукъларын, шүхъларын, танышларын, артыкъда бег а миллетни тарыхын, культураны, искусствосун айнытууга кыйын салгъанланы сыйларын кеторюрге бек сюеди.

Аны белгили балетмейстерибиз Кьудайланы Мухтарны намысына кьуралгъан жыйылыуда мен кесим да кьергенме. «Ол күн анга берген жюзюкню эгечимден туугъан жаш бла бизни улан ишлеп берген эдиле манга. Ма мен Мухтарны алгъышларга ахча келтирип тургъанымлай, угъай, барс башлы жюзюк андан эсе анга бек келишеди деп, аны бармагъымдан тешип бергенме. Мухтар ахыр кюнюне дерти, кьайда тюбесе да, аны кьоргозтмей кьоймагъанды, ыразылыгын алай бла билдире. Ол а не багъасы барды!»-деп эсгереди Мусабий.

Аллах суйген адамына фахмуну бирин берип кьоймайды. Мусабий, кьол-

сатыуга баргъанды. Андан итле тартхан чанала бла жерни кыйырына дерти жетгенди. Ол тийреде хазна адам жашамайды, жаланда болжаллы халда ишлегенле турадыла. Таулу тиширйу, эшилген жюк келеклерин, чындайларын чыгъарып, сатыу этип башлагъанда, кишиледен бири: «Сен кьайдан келгенсе?»- деп сорады. Кьабарты-Малкъарданма дегенинде, ол адам: «Анда мени шүхум барды, Габоланы Мусабий»,- дейди. Андан сора ол эр киши аны жууукъ юлюшюн юйюне элтип, сыйлы кьонаккъа кьарап, сатыуун да этдирип, юйюне да саугъала берип ашыргъанды.

Таулу жашны алтындан изделиялары тыш кьыралада да бардыла. «Залийханланы Хусей тилеп Американы тьрт штатыны губернаторларына кьамала, мюйюзле, дагъыда

кьар кьырал университетде художестволу- графика факультет ачылады. Анда окьурга элли адам ыразылыгын билдиреди, аланы ичинде жангыз таулу бар эди- Мусабий. «Бизни сурат ишлерге угъай, школда черченидан, рисованиядан окьутурукъ устазлагъа юйретгенди. Ала ол заманда жетишмегенди. Анда окьууну бошагъанлай, аскерде кьуулукъ этерге кетеме. Анда да художон-оформитель эдим»,- деп эсгереди Мусабий.

Аскерден кьайтхандан сора ол Нальчикде Черняховский атлы комбинатда сувенирле чыгъаргъан цехде тохтайды. Юч жылдан сора уа Ленин атлы проспекте ювелир мастерскойга кьечеди. Анда сынаулу жаша ишлегенди, алай ала жашны юйретирге ашыкмагъандыла. Бир зат

Эгечлери Лейла эм Разият бла.

Хунерлилик

Кьоллары – алтын, жюреги – халал

Мусабий жашланы юйретген кезиу.

дан устача, жырлай, тепсей да биледи. Аны кьой, назмула да жазды. Алай ийменчек адам болгъаны себепли ала-ны бир заманда да басмаламагъанды. Алгъаракълада уа Черек районда Чирик кьелю жагъасында «Алтын кьол» фестивалга агъачдан бла кийик мюйюзледен ишлеген шинтикленни бла столланы келтиргенде, мен бек сейир этгенме, ол кеси ишлеген затладан кьормюч кьуаргъа унамай тургъаны билеме да. Сьез ючюн, Нальчикде Суратлау искусстволаны музейинден, Пятигорскде, башха шахарладан да бар эдиле андан аны тилегенле. Уста унамагъанды. Художниклени союзуна ала эдиле да, анга да кирирге суймегенди.

Мусабий жюрек халаллыгы, фахмусу бла да атын кьуру бизни республикада угъай, Россейни кьеп башха жерлеринде да айтдыргъанды. Анга юлюнге быллай бир шартны келтирсем да тамам сунама. Эгечлеринден бирини кьайын анасы Якутиягъа

алагъа ушаш затла ишлегенме. Кьулийланы Кьайсыннга да мюйюз жарашдырып берген эдим, ол аны бла Чингиз Айтматовну саугъалагъанды. Республиканы биринчи президенти Валерий Коковха уа ушокну жасагъан эдим»,- дейди Мусабий бизни бла ушагъында.

Озгъан жыл жайда уа ол сохталары бла бирге ишлеген затла Германиягъа кетгенди. Ала заказ берген эдиле. Ол а кьалай болгъанды. Биреу бир изделияны кьорюп, бир бек жаратады да, суратын алып, быллай аталыккъысыз дейди. Ол а Мусабий ишлеген жюзюкледен бири болуп чыгады. Алай бла Германиядан, арта уа Москвадан, Санкт-Петербурдан да кьеп заказла келгенди.

Былай уста кимге ушаш болгъанса, деп сорама мен анга. Ол а: «Эштада, атамдан. Ол бек кьочю токаръ эди. Бу усталыккъа киши юйретмегенди. Анга ол фахмуну Аллах бергенди. Нени да тюз да бир кере кьоргенлей алып кьоя эди»,- деп хапарлайды Мусабий.

1970 жылда Кьабарты-Мал-

сорса да, айтыргъа, кьоргозтюрге да артык бек суймегенди. Ма ол заманда кьаст этген эди уста болса, анга жаш адамланы юйретирге. Алай да этеди.

Хунерлигин кьызгъанмай, анга башчаланы да юйретгенини не багъасы барды! Шекиртлери анга «алтын атабыз» деп да бош атамагъандыла.

лай мастерскойла Бахсан, Прохладный шахарлада да ачылгъанда, ол Прохладныйге барады. Мында аны тамагъа саладыла. Бу жол угъай демеди, нек дегенде ишни кеси суйгенча кьуаргъа онг чыккъан эди.

Бусагъатда да Мусабийни башчылыгында кьеп адам ишлейди. «Не жашырлыгы барды, аладан бирлери бизни

Сынауна а кьеплеге бергенди. Бусагъатда Нальчикде ишлеген ювелирлени жартысындан асламы ма аны алгъыннгы сохталарыдыла. «Мен бу мастерскойда ишлеген заманда халкъны жумушларын жалчытуу жаны бла министр Башийланы Магоммет болгъанды. Бир ненча жылдан ол манга республикада аллай цехлеге тамата бол дейди. Унамагъан эдим. «Кьагъытла бла кьорешгенден эсе, кесим да хунерими айнытып, башха жашланы да юйретсем а»,- дегенинде, ол данга улуу ыспас этген эди»,- деп хапарлайды Мусабий.

Болсада анга Нальчикден кетерге тошгенди. Ал-

жашды, ючюсю уа эгечимикле эм кьарындашларымыкыладыла. Ала бийик билим да алгъандыла, алай мени бла ишлерге сюеди. Алтын, кюмош бла кьорешгенге, фахмудан сора да, улуу тьезюмлюк, аны бла бирге уа суймеклик да бек керекди. Ол ышанла бу жашлада бардыла.

Бизни миллетде фахмулу адамла кьепдюле. Бирде алтын бла ишлеуно Аллаха тауулагъа деп жаратхан болур дергим да келеди. Бусагъатда Байсолтанланы Олег деп бир жаш барды да, анга кьадар бу усталыккъы эки кьолу бла да бергенди. Бек чемер-

лиди. Аллаила дагъыда бардыла, насыпха»,- деп, Мусабий кьууанганын жашырмайды.

Биринчи атламларын жашла аны мастерскоюнда башлайдыла, арта уа ол аланы Санкт-Петербургда жибереди. Ала анда усталыкъларын, билмлерин да ёсдюрюп кьайтадыла. Мусабий жашлагъа не жаны бла да кьайгъырады. Башха затны кьойсакъ да, сыртларын гуппур тутсала окьуна унамайды. Спорт бла кьореширлерин да излейди. Аны ючюн болур, армянлыла, чюйютлюле, башха миллетлени келечилери болсунла, келип, жашымы усталыгынга юйрет деп тилейди. Бир киши уа машинала сатхан базарга барайыкъ да, сайлагъанын алып береме, деп окьуна тохтагъан эди. «Аланы машиналары манга керек тюйюлдю, мен излеген жаланда адамланы ыразылыкъларыды»,- дейди уста.

Юйюр жашауунда да Мусабийни насыбы тутханды деге боллукъду. Юй бийчеси Джульетта техникумда студентлени окьугады. Жашлары, айтханыбызча, атасыны жолу бла барадыла. Алай кьызлагъа да ётгенди аны хунерлиги. «Айып этмегиз алай айтханыма, Асият кьепледен фахмулуду. Ол Нальчикде, Дагъыстанда, Москвада да окьугъанды. Алай бусагъатда модельерликни сайлагъанды, Марина Саральпда урунадн. Башха кьызыбыз Марьям а тиш докторду. Бусагъатда ол эки туудугъуму ёсдюредди»,- деп ёхтемленип айтады Мусабий.

Эрттенликден ингир кьарангысына дерти Мусабий мастерскойдады. Аны кьайгъысы, жумушлары асыры кьепден, күн кьалай озгъанын эслемай окьуна кьалады. Алай а Чегемге, атасына барыргъа уа ол заман тапмай кьоймайды, аны ыйыккъы эки-юч кере жокъламай кьалмайды. Хар зат андан башланганды да.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Юйюр

Огъурлу, адепли, жигер да Мухарбий

Газетибизде юлгюге тийишли юйюрлени юслеринден билдире турабыз. Ала кимледиле? Урунууу алчылары, ариу юйюр ёсдоргенле, жамауат аллында намыслары, сыйлары жюрюгенле. Алайла уа халкыбызда кепдюле. Вольный Ауулда жашаган Улбашланы Мухарбий ма алайды – жигер уруннганы бла махтау тапхан, ахшы юйюр ёсдюргени бла сыйгъа тийишли болган.

Мухарбий 1939 жылда Огъары Малкърда Шауурдатта тууганды. Анасы Заммоланы Ортабайны къызы Нашхо эди. Атасы Зашарбек а элде колхоз кьуралгъанда, аны председатели болуп да тургъанды.

Сюргюнню кезиуонде была Шимал Къзаахстанда тургъандыла. Мухарбий акъылбалык болгъандан сора анда бульдозерде талай жыл ишлегенди. Андан къайтхандан сора, Вольный Ауулда тохтап, «Къабмаккъьурулуштранс» биригиуге шофёр болуп киргенди. 1966 жылдан башлап 2000 жылгъа дери анда таймай уруннганды. Республиканы тийресинде къурулуш организациялагъа кирпич, юзмес, цемент эм башха къурулуш материалла ташып тургъанды. Пенсиягъа

да мындан чыккыгъанды.

Иште болдургъан ахшы керюмдюлери ючюм ведомстволу грамотала эм майдалла бла да кеп кере саугъаланганды. Урунууу ветераныды. Мухарбийни ишлеген жеринде намысысыйы жюрюгенине аны аты автотранспорт биригиуно Сыйлы китабына жазылгъаны да шагъатлыкъ этеди.

Юйдегиси Жапуланы Нюржан да «Умелец» фирмада ишлеп тургъанды. Жюн халыдан кеп торлю кийимле эшип, кыралгъа ётдюргенди. Бюгюнлюкде пенсиядады, алай бош турмайды. Аны бахчасында ёсмеген зат жокъду, арбазында ол салгъан эмда къарагъан юлгюге да сейир этерсе. Жууукълары, кшоншулары да аны чемерлигини, ашха усталыгыны юсюнден айтып тауасалмаучудула.

Мухарбий бла Нюржан жарык, чомарт, огъурлу адамла болгъанлары себепли юйлері кьонакъладан къуру болмаучуду. Быланы эки кызлары бла бир жашлары бардыла. Ала, бийик билим алып, бирер жерде урунадыла. Ариу юйюрле да ёсдюредиле. Тамата кызы Сакинат кеп жылдан бери Москвадады. Анда Статуправления-

ны белюмоню таматасыды. Жашы - Ахматланы Зауурбекни уланы - Назир аскерде кьуллукъ этеди.

Гитче кызлары Фатима Газалада эрдеди. Хасанияда жашайды. Юч сабийни анасыды. Аптекада ишлеп турады. Жашлары Тахир кеси энчи иш къурап урунады. Шендю Нальчикде жангы остановкала ишлете тургъан да ма олду. Кеп болмай, юйдегили болуп, атасын бла анасын къууандыргъанды.

Алайды да, намыслы, сыйлы киши Улбашланы Мухар-

бийни бла аны юйюрюню арысында да сабийлерин, юслеринден кысха билдирдик. Быйыл кесинде да сексен жыл болады да, аны бла да алгышлайбыз. Мындан

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

КЪАРТЛЫКЪ ДА САУГЪАДЫ

Эски болса, бетин ташлар кюйюз да, Аякъ топде тозурайды кийиз да, Кюйсюз заман мухтуз этер быланы, Ол заманга бой саллыкъбыз ма биз да.

Ургъан желча, сакъ жауунча – ёмюрюн, Кёрге кирмес адам, кермей керюрюн. Дуниязга адам бир кюн тууду эсе, Бир кюнде уа унутуп кыяд ёлюрюн.

Кеп жашаган ол кеп затны кереди, Жашай кетсе, къартайгъан да төреди, Тырман этме къартайдым деп къадаргъа, Къартлыкны ол саууга этип береди.

Жаш терекчик, заман жетмей саргъалса, Анга сарын этерикди эл дейле. Бу сарыны сырэн ангыламаса, Былай къартха бош гаккыбаш сер дейле.

Жашил голню капырагы саргъалса,

Кюнню нюрю анга къаруу этмейди. Жаздан сора кыш келири ол хахъды, Анга калай акъылбыз жетмейди?!

Къартны жолу узун жолду, талырча, Эсли къартдан хар ким юлюгю алырча. Ариу ыз кюй жашауу жолуу кумунда, Туудукъларынг ол ыз бла барыча.

Къарт болмаса, берекет да жокъ дейле, Къартны кюйню кыалч бла токъ дейле. Къарт адамгъа кынгыр къарау – кыйда да Адамлыкны марап атхан окъ дейле.

Къырау къакъса, сакъалынга, чачынга, Жокъду аны лахор этер къаугъасы, Кёрдонг эсенг туугъандан туугъанынга, Олду санга къадарынг сауугъасы.

ТОКУМАЛАНЫ Рая.

Эсе тлуу

Битеу жашауу – адамлагъа игилик этиуню юлгюсю

Табийгъат да мудахлангъан эди

Алгъаракълада Яникойда Сарбашланы тукум жыйлылары болгъанды. Анда тамата кьауум, бирге олтуруп, озгъан заманланы, дуниядан кетген жууукъларын да эсгергендиле. Магометни аты уа терк-терк айтылгъанды. Аны эшитип, ол ким, къалай адам болгъанын билдире суйгенме.

Сарбашланы Иссаны жашы Магометте бу кюнде 80 жыл болукъ эди. Алай ол халкъына, жууукъларына, тенглерине уллу эмда таза сыймеклигин, ахшы, жарык умутларын да биргесине алып кетгени жыйырма жыл озгъанды. Аны таныгъанла атын бюгон да уллу хурмет бла эсгердиле, жарык адам болгъанын, чамны, лакъырданы да суйгенни, ариу жарлагъанын да унутмагъандыла.

Айхай да, Магомет, Чегемден чыккыган Солтан Ахмитча, Алимча, Къайсынча, кесини атын халкыбызны тарыхына алтын харфла бла жаздырмагъанды, алай ол да, адамлыкны, кишиликни, тозлюкню, шухёлулкню кесине жок негерге алып, не торлю болумда да миллетни сыйын кетюргенди. Ол ауушхан күн а Сарбашлары угъайды. Табийгъат да, замансыз кетген суйген инсаныны жилауун этгенча, мудах эди. Жауун къыстау жаууп, кеп да кюкюрегенлей. Дуачыла, къырал ишлеринден, юй жумушларындан да белюнюп, Вольный Ауулда Боллуланы Ануарны арбазына ашыкыгъандыла. Ол Магометни суйген киеуо

болгъаны себепли аны юйюнден ашыргъандыла ахыр жолгъа.

Адам кетгенликке, аны огурлу ишлери, ариу, акъыллы сёзлери къаладыла, телюден-телюге айтыла барадыла. Магометни асыраган кюнде да кепле ала-ны эсгергендиле.

Къыйынлыкъга бой салмай

Магометни сабий заманы тынч эди дерча тойюлду. Атасы Исса - чынты коммунист, элде партия организацияны секретары болгъанды, Чегем райкомда да жууаплы кьуллукълада ишлегенди. Уллу Ата журт уруш башлангъанда уа, кьолуна сауут алып, туугъан жерин кьоруулай чыккыгъанды. Сермеш аулакмадада жигитча сермеше жоюлгъанды. Жыл да тургунчу, битеу таулу халкъ бла кечгюнчюлюкко азабын Сарбашланы юйюрлери да сынады. Къзаахстанны Джамбул шахарындан узакъ болмай Ровный элге тюшген эдиле ала. Бир жылдан а аналары да ёлду. Ол заманда Магометни эгешчиги Сакинатха жети жыл энди толгъан эди, аны кесине жана - беш. Жашха бла кызгъа жууукъ, ахлу да, кез-къулак болуп, ачык, жалангачлыкъ да сынатмадыла.

Магомет ишчи усталыкны Къзаахстанда онунчу классны бошагъандан сора алгъанды. Механизация жаны бла энчи школгъа кирип, анда трактор-да, комбайнда, автомашинада ишлерге эркинлик къагъытла алады. Алай иште тохташкынчы, халкыбыз башына эркин болды, суйген тауларыбызгъа жол ачылады. Жаш туугъан элде

Яникойгъа къайтады. Жюреге Нальчикде политехника техникумда окургъа тартады. Ол башха студентледен тирилиги, окуугъа кел салгъаны, тенгликни багъалай билгени бла айырмалы эди. Кеп ахшы ишлени башламчысы болгъанды. Таулу жашны студент тенглерини арасында намысы, сыйы жюрюгенди, ала аны комсомол организацияларыны секретарына да айырдыла. Ол окуу-юйретуу ишени игилендирер ючюм, заманын, къарыуун да аямайды. Жырчыланы, тепсеучюлени бирикдирип, ала мат ансамбль къурайды. Кеси да уста тепсеуди, ол сахнагъа чыккыса, къарсла гюрюлденгендиле.

Комсомолну секретары спорт, туризм, альпинизм кибик, жаш телюге бек керекли затланы айныптыуу кьолгъа тауек алады. Шахарда, республикада да кеп торлю эришиулеге тири къатышып, техникумну жырчылары,

тепсеучюлери, спортчулары, къаячылары сыйлы жерлеге тийишли боладыла.

Комсомол иште

Тёрт къыйын, алай зауукълу жыл алай бла озады. Политехника техникумну бошагъанлагъа диплома береди, аланы усталыкларына кере ишлер жерлерин белгилейди. Сарбаш улун а комсомолну Нальчик шахар комитетинде ишлерге чакъырадыла. Ол 1962 жылда болгъанды. Алай бла гитчелигинден да атадан, анадан ёксюз къалгъан, кечгюнчюлюкко тузагъындан да кьулулгъан таулу жаш аягъы юсюне турады. Аны тирилигин, хунерлигин эсеп, комсомолну Къабарты-Малкър обкомунда ишлеуно дурус кередила. Анда да иш келлю, арий-тала билмеген жаш кесин суйдюргенди. Аны Москвагъа окургъа жибергендиле.

Къайтып келгенде уа, обкомну кьоруулау-спорт белюмоне тамата этедила. Ишлей келгенде, ол жаш телюню патриот ниетде юйретууде кеп магъаналы жумушла тындыргъанды. Аладан бирин айтсакъ да, тамамлыкъ этерикди. 1966 жылны июнь айында 115-чи атлы дивизия сермешген жерлеге жолуулулукъ къурайды. Бир жол а ол талай жаш бла Къалмукъ Республикагъа барып къайтады. Аны тирилиги бла Цаган-Нур элни орамларындан бирине дивизияны аты аталгъанды. Алай бла бизни жерлешлерибизни жигитликлери ёмюрге да эсте турурча этилгенди.

Къайсы эр кишини да аты ызындан къалгъан затлары бла

айтылады. Магомет бла юй бийчеси Лиза эки жаш бла къыз ёсдюргендиле. Юй ишлегендиле, терекле да салгъандыла.

Хунерли къураучу

Сарбаш улун кесине тынч, кёбюрек хайыр берлик ишлени излеучюледен болмагъанды. Аны билими, кючю кыйда керек болса, ары баргъанды. Кесине буюрулгъан ишни уа ким да ыразы болурча, чурум тапмазча тамамлагъанды. Акъ-Сууну башында «Агъач тала» турист базагъа башчылыкъ этгенде, кысха заманын ичинде аны адам танымазча иги жанына тюрлендиргенди, алчылары санына къошханды. «Урван» турист базада да тюз алай болгъанды. Анда кеп палаткала салдыргъанды, суу юсюнде ариу жасалгъан ресторан да ишлетгенди, сулулурга келгенлени ашлары, суулары заманында тапдыртып тургъанды. «Интуристи» директоруну орунбасары болгъанда уа, аны иги ишлегенин Москвада окуна белгилегендиле.

Къайда ишлесе да, махтаулу эди Магомет. Анга бюгюнлюкде юйюнде саклангъан кеп багъалы саугълары, грамоталары, бюсореу къагъытлары шагъатдыла. Ол Къабарты-Малкър Республиканы Баш Советини Президиумну Сыйлы грамотасына да тийишли болгъанды. Алай андан да бийик, сыйлы саугъасы барды, ол да неди десегиш, адамла игилигин унутмагъанлары, анга уллу хурмет этгенлери. Жашауу къыйматы, магъанасы да анда болуп!

ХОПАЛАНЫ Марзият.

МАДАР

Бирлеге тазирни уллулугу да тыйгыч туююлдо

«Каббалкэнергону» башчысыны орунбасары **Будайланы Ахмат** компанияны Бахсан районда бөлүмөндө кенгеш бардырганды. Анда бу муниципалитетте ток күчтөн төлеуленни жыйыну эмда уручулуккуну жолун кесуу жаны бла быйыл не мадар этилгенни юсонден сёлөшгөндиле.

Компаниядан билдиргенлерине кере, быйыл биринчи тогуз айны ичинде 1,3 миллион киловатт-сагат электрөкчү урланганды. Аны багыасы 2,7 миллион сомдан артык болды. Биринчи көрүмдүнө районлагга кере тергесе, кыра тизмени башында Бахсан рай-

он турады. Анда абонентле 330 минг киловатт кымгандыла. Отчёт кезиуде энергетикле уручулук бла байламлы 217 шарт тохташдыргандыла, андан 33 кыйтарылып алай.

Быллай иште тутулганлагга уллу тазир салыныргынын эсгердиле компанияда. Биринчи кере адам он минг сом төлерик эсе, кыйтарып урлай тургун инсанни бохчасы 15-30 минг сомга жеңилерек боллукту. Предприятияла неда организацияла 100-300 минг сом төлерикдиле, аланы таматалары уа ишлеринден эки-юч жылга эркин этилирге боллукдула.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

САУЛУКЪ

Алимлени ачыкъялаулары: биз жашлыкъга сау квал деп элли жылда айтабыз

Кыйсы жыл санда биз кыйтайып башлайбыз деген соруу жаланда философияны бла голливуд актёрланы сагышландырып коймайды. Битеу дунияны алимлери да ачыкъяларга кюрөшөдиле аны, нег дегенде геропротектор (кыйталыкдан кьюруулаган) дарманланы кыачан ичил башларга кереклисин ангыларча.

Тинтиучюле алыкъа бир оюмга келмегендиле. Атарай айтылган алимле уа адам жаратылыуундан башлайды кыйтайып деген оюму окуяна айтадыла. Кыйтайылу ол жашаган кезиуде санда-чархда клеткалагга заран тийиуден башланган процессди, деп ангылатды **Гарвард Медицина школну эм Ломоносов атлы МГУ-ну кыйтайыууну тинтен**

лабораторияларыны таматасы **Вадим Гладышев.**

Экинчи кез кыраамга кере уа биз эм алгга өсген этебиз 20-22 жылга дери. Артада 45 жылга дери геном даражада тап тюрлениуле болганлай турдыла, сёзге айтканда, раждан кьюруулаганла. 55-60 жылдан

а жыл санда чыгычу кыйыну арууладан эм ДНК-да тапсыз процессленен сакъланыу кыйрыусуланады. Ол оюму кыйтайыууну терклигин ёнчелерен «биология сагыатланы» жарашдырган аты айтылган генетик **Стив Хорварт** да тюз кереди.

Эстеривуле

Узакъ ёмюрлюккю себеплери

1. Аз ашаучу бол
- Семзилек – кыйтайыууну терклигине себеплик этеди, деп халарлайды МГУ-ну университет клиникасыны врач-эндокринологу, Система медицина клиниканы илму таматасы, медицина илмуланы кандидаты **Зухра Павлова.** – Бу сагыатда адамланы асламысы кеп ашайдыла. Эсигизде болсуң, аз ашагыла кеп жашайдыла! Юлпөгө аурулугу уллу болган Черчилли келтириучюле, ол дагыда игчи эм тотон бла да кюрөшгенди. Алай ол энчи болумду, нег дегенде аллай черчилле жоюле бла юлпөгө келтирчча жокъдула. Кыятлап айтайым: кеп жашаганланы игчи кесеге субайадыла, чыпкыкыла кибик ашайдыла эмда терк-терк агууланадыла. Ала татлы затланы ахырысы бла да хайырланмайдыла.

Жыл сан жете келсе, кхдурет инсанни тюрлю-тюрлю амалла бла жашуу сахнадан кетериге кюрөшөди. Сёз ючюн, белокну хайырлангырга чырмау болган тюрлениуле чыгыдадыла. Адамланы тишлери тошөдиле. Алай адам уллу, насыкча, ол зорандан куулуур амал тапканды – бу сагыатда стоматология, имплантология, ортодонтия иги айныгандыла, тишле салындадыла.

Тишле бизге ашны иги чайнар ючюн керекдиле. Хар туррамчыкы 33 кере чайнап кёрчюпоз. Сейриге кылыккысыз жарым порциядан тойганыгызыз! Ол субай болурга бек жеңил амалды.

Белокну хайырлангырга чырмаулык этген дагыда бир механизим барды – жыл сан ёсе барганы бла белокну эритирге керекли ферментти азайуу. Ол бизге сингирлени тап тутар ючюн керекди. Иги ишлеген сингирле саукулку узун жашауга себепликдиле.

Эсел: акырын ашагыз, белокну азайтамзага кюрөшиги, азыкны бийик иссиде хазырламагыз, суу ичере унутмагыз (ауруулукну хар килограммына 35-40 миллилитр).

2. Кырыуусулукдан сакълан

Жыл саны жете келсе, инсан кыйрыуусулук кысады деп тарыгады. Ол тёрөли болумга саналып кыалады.

- Кырыуусулук а жаланда сингирле эм кеп кётюрлюю жаны бла сезилип кыалайды, суюкледэ да чыгыды, - деп ангылатды доктор Павлова. – Сюек кыраам скелет эм сингир ауруулукну кётюрюрге онг берген минерал кыатылыгын тас этеди. Эсепде адам аз тебеди, сыныула боладыла. Ол да кыйтайыуга себепди.

Сюек кыраамны минерал кыатылыгы инсан кыалай ашагыяны, тепгенине, аны гормон балансына кере болады. Сабийликден окуяна сингирлеригизни айныгызы, физкультураны жыл саныгыз жетгенде да унутмагыз. Сюеклеге кальций кеп болган затланы ашасагыз игиди. Врач керекди десе уа, аллай дарманланы бла микроэлемментлени да борчулу халда ичигиз.

Эсел: кюн сайын тири болурга кюрөшиги, тюрлю-тюрлю ишлени тындыргызы, тепмегенлей турмагызы.

3. Кечеле бла ишлеме

- Адам хар заманда кече ортасына дери жатып жууламай турса, атеросклерозну чыгыуун кыозгайды. Ол а тамырланы бузады, жорек-тамыр системаны ишлеуоне хата салады, инсультаны бла инфарктланы кыозгайды.

Жуукаларга тийиши низамны тапсызлыгы (бек игиси 23.00 сагыатха дери кезиуде жатып тынчайыуу) гормон балансны бузады. Заманында жатсак, стрессни гормону кортизон аз чыгарылады. Ол а узун жашуу бла байламлы эндокрин органын кючюн сакълыйды. Андан сора да, мелатонинни ёлчими талландырылады, ол а жашлыккыга эм жашаууну бийик кыраамсуна себеплик этген магъаналы гормонду.

Тюз кыралган низамны бузулуу эм кечеле бла жууламай туруу меланоцитстимулирующий гормонну чыгарылыуна чырмауду. Аны синтезини азайуучачда акъ токленни кёбейгенине сылта болады. Башха жанындан а, ол жашаууну кысархтан онкология кыркжууну кёбейтеди.

Эсел: 23.00 сагыатха дери жатып жуукаларга кюрөшиги.

Энди уа жангы көрүмдюле. АБШ-дан, Финляндиядан эм Великобританиядан тинтиучюле 20-90 жылга дери адамдала сингирлени бла мыйыны юлголеринде генлени ишлеулерин тинтендиле. Баш эсеп: санда-чархда бек уллу тюрлениуле, орталык эсеп бла айханда, 50-55 жылга келдедиле.

НЕ ЗАТНЫ ТИНТГЕНДИЛЕ

Тинтиучюле кыйтайыуу процессде алимлени оюмларына кере магъаналы болган генлеге эс бургандыла. Биринчиден, ала бизни клеткаларыбызны инсулин бла байламлыкъларын жалчытхан генледиле. Ала не кыдар аз болсала, ол кыдар инсулин аслам изленеди. Аны кёбейгени уа веществоланы алышынуларын терклендиреди эмда заранланы кеп халда жыйылыуларына сылтауду.

Генлени экинчи кыаууму уа клеткаланы солдулары эм тирилик бла байламдыды. Ол жашуу магъаналы затланы бузулуулары уа клеткаланы ёлюулерине эм санны-чархны кыйтайыууна сылтауду.

Тынчыракъ тил бла айханда, элли жылга дери генлени бир тюрлю ишлеулерге эсленеди, андан сора уа – башха тюрлю. Илму ишни авторлары бу жыл сандан башлап санны кыйтайыууну тохтатырча мадарлагга эс бурургга тийишледи, дейдиле.

Башха жанындан алып айтсагы а, алтмышха жууукада генлени алгын ишлеген юлгоюлери магъаналы болмай кыалырга да бола болур дерчады. Эмда сан-чарх, кесини генетикасына кере, органланы улайгун жыл санда башха тюрлю ишлегенлерине келиширге кюрөшөди.

Кыйтайыууну кечикдирирге боламыды?

Алимлени асламысы тыйгычыла жокъдула, дейдиле. Адамдала официал халда сынаула бардырылмаганлыкыга, кыйтайыууну кечикдириу бизни кыолубузады. Саулуклу жашуу бардырыу, дейди профессор **Вадим Гладышев**, адамны саулуклу турмушуну узунлугуна себеплик этеди.

Анна НИКОЛАЕВА.
«Комсомольская правда» газет.

Приём

Тюзюнклей - прокуратураны оноучуларына

КМР-ни прокуратурасыны оноучулары бла тубеп, алагга законлагга бузукулукланы юслеринден айтырга онг барды. Кыбыл көрюген тизмеге тийишликде республиканы прокурору **Николай Хабаров** бла хар баш күн эрттенликде 9 сагыатдан 18 сагыатха дери туберге боллукду. Ол 311 отода бардырады приёмну. Соруулары болганла бу телефон номерге сёлөшиги: 40-10-44.

Ведомствону башчысыны биринчи орунбасары **Юрий Лаврешин** инсанла бла хар бараз күн тубеширикди. Приём 402 отода бардырылады (телефон номер: 40-59-80). Прокурорну орунбасары **Игорь Дармилов** а инсанла бла хар байрым күн 210-чу отода тубеширикди (40-46-80).

Прокурорга приёмга келирден алгга 40-03-70 телефон номерге сёлөширге тийишлиди, аны орунбасарларына уа башында белгиленген телефон номерге сёлөшип жазылырга боллукду.

Солу эм байрам кюнледе приёмну дежурный прокурор бу адрес бла бардыроды: **Нальчик ш., Кыйлианы Кыайсын атлы проспект, 16-чы мекам, 109-чу отоу**, телефон номер: **40-45-51.**

Билдирю

Сорууларына жууапла табаллыкдыла

Сюд пристааны федерал службасыны Кыбарды-Малкыарда Управлениясында хаксыз юридический болушлык беруу жаны бла программа ишлейди. Анга тийишликде быйыл 20 ноябрьде эрттенликде 9.00 сагыатдан башлап ингирикде 18.00 сагыатха дери ведомствону аппаратында инсанланы приёмга алыу бардырыллыкды. Ары келгени биргесине паспорту неда аты бла алынган башха документи болурга тийишлиди.

Приём Нальчик шахарда, **Инесса Арманд** атлы орамда, 43-чю номерли юйде, Сюд пристааны федерал службасыны управлениясында бардырыллыкды.

Сюд пристааны федерал службасыны КМР-де Управлениыны пресс-службасы.

Жангычылык

Россейли телеканалда – республикадан бериуле

29 ноябрьден башлап «Общественное телевидение России» (ОТР) каналда Къабарты-Малкъардан бериуле кёргюзтюлюп тебирерикдиле. Бир кюнне алагъа беш сагъат берилликди. Биринчи кесеги эрттенликде сагъат алтыдан башлап тогузга дери ишлерикди, экинчиси уа - ингирде сагъат беш-

ден жетиге дери.

Бериуле жангылыккадан, жамауат, маданият, политика шартладан къураллыкдыла.

Акция

Къанатлыла
къышда апчымазча

Къабарты-Малкъарны къырал бийик тау заповедниги «Къышха къалган къанатлыла болуш» деген республикалы экология акциягъа къатышыргъа чакъырады. Ол, хар замандача, «Биз къанатлы шёухларыбызгъа къышны ётдюрюге къалай болушурукъбуз?» деген тема бла байламлыды. Аны баш борчу-сабийлени, ата-аналаны да быллай магъаналы ишге къошумчулукъ этерге чакъырыргъа, аны бла жаш тёлню экология культура-ларын айнытыргъа, туугъан жерлерини табиэгъатын багъалай билерге юйретиргеди. Ол санда республикада жашагъан къанатлыланы юсонден да билдирегеди.

Аш берген орунну эм тынч пластик шешадан бла къагъытдан этилген сют пакетден ишлергеди. Тынгылы этерге суйгенле уа фанераны бла агъачны хайырланадыла. Эм башы алагъа заманында корм къуаргъа унутмазгъады.

Акция 11 ноябрьден 1 апрельге дери бардырылады. Анга школчула, къошакъ билим берген араланы келечилери, устазла, ата-анала эм башхала да къатышыргъа боллукъдула.

Ол бу номинациялада барады:

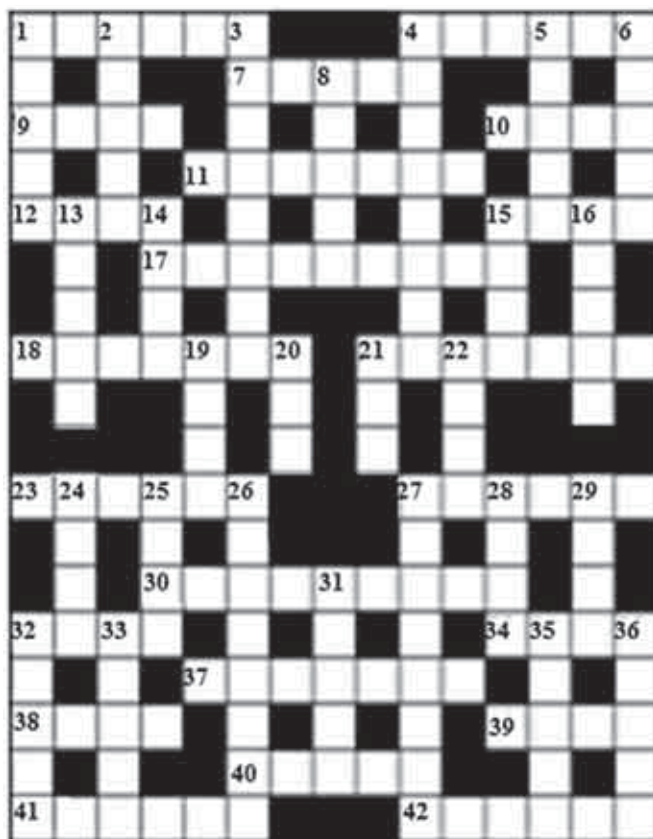
1. Аш берген орунланы конкурсу «Аш берген орун – къанатлыны ашханасы».
2. Суратланы конкурсу «Къышха къалган къанатлыла».
3. Къанатлыланы викторинасы.
4. Къыш сууукълада чыпчыкъла-ны аш бла жалчытуу.
5. «Бизде къышларын ётдюрюге къалган къанатлыла» тема бла байламлы бардырылган тубешиуле.

Соруулары болгъанла толуракъ бу телефон номерге селешип билаллыкдыла: **89287208989**.

ТОГЪУЗАЛАНЫ Лейла,

КъМР-ни къырал бийик тау заповеднигини таматасыны орунбасары.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Ширин бла ... 4. Неден да дарман. 7. Ауушхандан биреуге къалган ырыскы. 9. Аш-азыкъ. 10. Сибиртикге минип учхан. 11. Малгъа аш салган чалы орун. Гыбдыш. 12. Бир ишни эбин иги билген. 15. Кёгет. 17. Аны кечген къыйынды. 18. Музыка инструмент. 21. Аллаи сауутха сакъ боладыла. 23. Зыкы. 27. Суулу жер. 30. Аякъ тутмагъан жер къышда. 32. Юй къанатлы. 34. Бизни атабыз. 37. Эсни къарысуз бола барыуу. 38. Аны бла сабийлени къоркъутадыла. 39. Кеси алларына ёсген терекле кеп жер. 40. Асыралган ючжыллыкъ кый. 41. Жип. 42. Багъалы таш.

ЁРЕСИНЕ: 1. Бек уллу усталыкъ. 2.

Алманы сорту. 3. Къумукъ жери. 4. Бир затны адамга, затха атау. 5. Айыу бала. 6. Анасыны сютюн ичген къозугъа алай айтадыла. 8. Бир затны, жолну башалган жери. 13. Аны бла бет, быстыр да жууадыла. 14. Аман адам. 15. Кимге да артыкъ болмагъан зат. 16. Аны юйде тамата эр киши къояды. 19. Индиядан келген спортну тюрлюсю. 20. Бузулмаз сёз. 21. Саулай къуурулган кый эт. 22. Улоу. 24. Ол керекли эл топ болгъан эди деучюдоле. 25. Къолан малгъа айтадыла алай. 26. Тюрсюн. 27. Тахтада ёсген зат. 28. Жаш мал. 29. Мирзеуно тюрлюсю. 31. Юй къанатлы. 32. Чабыр, чарык. 33. Проза жанр. 35. Металл. 36. Аман адам.

ГАЗЕТНИ 134-чю НОМЕРИНДЕ
БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 3. Шыйык. 8. Гыллыуча. 9. Тынчайыу. 10. Чанчакълау. 14. Адакъа. 17. Жанлы. 19. Къалауур. 21. Ачыкъол. 22. Сакълыкъ. 23. Мыдых. 24. Окъалы. 25. Чууана. 28. Къасмакъ. 30. Алтуракъ. 31. Жарлы. 32. Сынла. 35. Базыкъбоюн. 38. Сылтаула. 39. Сарымсах. 40. Чыран.

Ёресине: 1. Къыланч. 2. Мылтыкъ. 4. Жыйымдыкъ. 5. Чуракъ. 6. Антау. 7. Чырайлыкъ. 11. Айран. 12. Акъылманла. 13. Тансыкълыкъ. 15. Жагъынлы. 16. Ууакълау. 18. Учхун. 20. Сынау. 26. Аначылыкъ. 27. Бузукъ. 29. Салтыран. 33. Къауум. 34. Чоире. 36. Ышаныу. 37. Басмач.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

Баш редакторну орунбасары
ТЕКУЛАНЫ ХАУА

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

АТТАЛАНЫ Жамал (баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
ТРАМЛАНЫ Зухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Османланы Хыйса - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия, Кучукланы Сафият - жууаплы секретары орунбасары; Геляланы Валентина - (1,2,3,4-чю бетле), Баллиланы Феруза - (10,11-чи бетле), Зезаланы Лида - (9,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1457 экз. Заказ № 1024
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электрон почтасы:
elbor_50@mail.ru